



Aan
Van

Staatssecretaris digitalisering en koninkrijksrelaties
DGDOO

nota

Kamervragen over het bericht 'Ombudsman: Overheid dwingt burgers tot fraude', 13 december 2023

TER BESLUITVORMING

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

2023-0000771219

Datum

19 december 2023

Opgesteld door

[Redacted]

Samengewerkt met

Bijlage(n)

1

Aanleiding

Het lid Inge van Dijk (CDA) heeft u vragen gesteld over het bericht 'Ombudsman: Overheid dwingt burgers tot fraude' (ingezonden 13 december 2023).

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd:

- Uw akkoord te geven op de bijgaande beantwoording en ondertekening voor verzending.

Kern

- 12 December jl. heeft de Nationale ombudsman zijn terugblik onderzoek digitale overheid 'DigiD helpt niet mee' gepubliceerd waarin hij concludeert dat voor wettelijk vertegenwoordigers en mensen die namens een naaste digitaal zaken willen doen met de overheid, de digitale toegang nog steeds niet goed geregeld is;
- Voor de beantwoording van de vragen is gebruik gemaakt van antwoorden op soortgelijke vragen uit 2022 (2022D22285 en 2022Z10723);
- U heeft tevens een toelichting gegeven op de stand van zaken vertegenwoordigen in de Voortgangsbrief digitalisering die voor het kerstreces is uitgegaan.
- Uw beantwoording is in lijn hiermee.

Toelichting

- De beantwoording gaat in op de problemen die vertegenwoordigers (wettelijk- en gemachtigden) ondervinden bij het digitaal zaken doen met de overheid en wat u voor deze groep doet.
- Aan deze problematiek is aandacht besteed in het artikel in Trouw van 12 december jl.: 'Digitale toegang overheid niet goed geregeld voor wettelijk vertegenwoordigers.', dat is gepubliceerd naar aanleiding van onderzoek van de Nationale Ombudsman.
- U heeft 12 december jl. ook een reactie gegeven op camera, uitgezonden door RTL Nieuws.
- Met de vertegenwoordigers van de belangenorganisatie EMB Nederland, de vereniging van ouders en verwanten van mensen met een ernstige meervoudige beperking, is op ambtelijk niveau verschillende keren gesproken.
- De belangenorganisaties hebben toen verzocht om het gebruik van DigiD van hun verwanten door hen te gedogen.

- Tijdens het gesprek en in de beantwoording van vorige en deze Kamervragen is uitgelegd waarom dit niet gewenst is. Het gebruik van DigiD is persoonsgebonden, omdat je hiermee in de digitale wereld aantoont wie je bent. Gebruik van een DigiD van een ander betekent dat je je hiermee voordoet als iemand anders.
- In de beantwoording geeft u nogmaals aan dat u de problemen die ondervonden worden door deze kwetsbare groep begrijpt en daarom dit gebruik van DigiD gelet op de belangen van hulpbehoevenden niet onmogelijk wilt maken.
- Dit betekent dat u nogmaals aangeeft het gebruik vanwege de problemen die worden ondervonden door deze groep toe te staan totdat er een definitieve oplossing beschikbaar is.
- Inmiddels is de voorziening DigiD Machtigen live waarmee personen die zelf niet digitaal kunnen of willen handelen iemand kunnen machtigen om dat namens hen te doen. Op dit moment zijn 554 diensten bij 528 dienstverleners aangesloten, waaronder veel grote dienstverleners zoals bijvoorbeeld de Belastingdienst en het UWV. Dit zijn nog lang niet alle publieke dienstverleners. Dat komt omdat het aansluitproces als lastig wordt ervaren, omdat het van de dienstverleners onder andere aanpassingen vraagt van de eigen processen.
- Voor de groep personen die zelf niet mogen handelen omdat ze (deels) handelingsonbekwaam zijn, heeft u een tweetal digitale oplossingen in pilot gerealiseerd: de bevoegdheidsverklaringsdienst en de gezagsmodule.
- De bevoegdheidsverklaringsdienst wordt in 2024 in gebruik genomen. Gestart wordt met bewindvoerders en curatoren, die dan de mogelijkheid hebben om bij een paar eerste dienstverleners in te kunnen loggen namens hun klant, daarna volgen ook mentoren. De gemeenten Rotterdam en Den Haag hebben de bevoegdheidsverklaringsdienst beproefd en in gebruik genomen.
- Voor het vaststellen van gezag over minderjarigen is in aanvulling op de bevoegdheidsverklaringsdienst de gezagsmodule ontwikkeld. Met de gezagsmodule kunnen overheidsinstanties vaststellen wie het gezag over een minderjarige heeft op basis van de informatie in de BRP. Wettelijk vertegenwoordigers van minderjarigen kunnen met de gezagsmodule, in combinatie met de bevoegdheidsverklaringsdienst, namens hen langs digitale weg diensten afnemen.
- Ook deze voorzieningen vragen aanpassing van de systemen van de publieke dienstverleners. We werken daarom samen met Logius en de publieke dienstverleners om via het Stelsel Toegang het aansluitproces te verbeteren en stimuleren dienstverleners om hun systemen gereed te maken en aan te sluiten.

Onze referentie
2023-0000771219

Datum
19 december 2023

Communicatie

De vragen zijn gesteld naar aanleiding van een artikel in Trouw van 12 december jl. over de problemen die vertegenwoordigers ondervinden bij het afnemen van digitale diensten van de overheid.

Op het onderzoek van de Nationale Ombudsman wat hier ten grondslag aan ligt heeft u op camera gereageerd. Dit is uitgezonden door RTL nieuws.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Motivering

In de openbaar gemaakte versie van deze nota zijn alle persoonsgegevens van ambtenaren geanonimiseerd.

Bijlagen

| Volgnummer | Naam | Informatie |
|-------------------|--|-------------------|
| 1 | Beantwoording Kamervragen CDA over het bericht 'Ombudsman: Overheid dwingt burgers tot fraude' ingezonden 13 december 2023 | |

Onze referentie

2023-0000771219

Datum

19 december 2023